

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศ การศึกษานอกระบบ

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

-

ชื่อนักวิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2559

ประเภทของงานวิจัย

หลักสูตรและการเรียนรู้

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย โดยศึกษากับโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบในกรุงเทพมหานครและจังหวัดตัวแทนแต่ละภูมิภาค ครอบคลุมเขตภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ด้วยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 31 แห่ง และสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ จำนวน 3 แห่งผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบด้านหลักสูตรเน้นการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาจีนทั่วไป ระดับต้น ด้านสื่อการสอนใช้ตำราเรียนที่จัดทำโดยคนจีนเป็นหลัก ด้านผู้สอนเป็นผู้สอนสัญชาติไทยและสัญชาติจีนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านภาษาจีน หากเป็นผู้สอนสัญชาติอื่น อาทิ ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย มีเพียงประกาศนียบัตรทางด้านภาษาจีน ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษาจีน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนมากยังไม่มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

2. ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนนอกระบบ ด้านหลักสูตรยังขาดความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านสื่อการสอนขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัย ด้านผู้สอนเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ด้านผู้เรียนมีปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบัน

สอนภาษาจีนนอกระบบไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

3. จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เห็นควรเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาได้ ดังนี้ ด้านหลักสูตรควรพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและมีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ รวมถึงควรกำหนดมาตรฐานด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ ด้านสื่อการสอนควรผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน และสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ในการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอนควรพัฒนาบุคลากรของไทยให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน มีเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ และส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนด้าน ผู้เรียนควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาจีน และควรมีการติดตามผลในการนำภาษาจีนไปใช้ในการประกอบอาชีพของผู้เรียน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นควรทำการสำรวจความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

❏ คำสำคัญ

สถานศึกษานอกระบบ, การศึกษานอกระบบ, การเรียนการสอนภาษาจีน, หลักสูตร, สื่อการสอน, ผู้สอน, ผู้เรียน, ความร่วมมือ

❏ ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การที่องค์การสหประชาชาติจัดให้ภาษาจีนกลางเป็นหนึ่งในห้าภาษาหลักที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารขององค์การสหประชาชาติ ภาษาจีนกลางจึงเป็นภาษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากต่อภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก และเป็นภาษาที่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งปัจจุบันการเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ภาษาที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมาคือภาษาจีนกลาง เนื่องจากการเข้าร่วมลงทุนของนักธุรกิจชาวจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์มีมากขึ้น รวมถึงการที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามามีบทบาทในส่วนของประชาคมอาเซียนบวกสาม (ASEAN+3) แผนกกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนอย่างรวดเร็ว นั้น ทำให้ภาษาจีนกลางมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการติดต่อสื่อสารและการทำธุรกิจต่อตลาดแรงงานของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจภาคการท่องเที่ยว ธุรกิจภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการร่วมลงทุนต่างๆ ล้วนทำให้ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีนกลางมีมากขึ้นตามไปด้วยการสื่อสารภาษาจีนกลางได้อย่างคล่องแคล่ว ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ การประกอบธุรกิจการสร้างโอกาสทางธุรกิจ รวมถึงการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิทยาการแขนงต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีนกลางมีความได้เปรียบมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้สนใจเรียนภาษาจีนกลางมากขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยซึ่งได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนกลางในหลักสูตรระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา นอกจากนี้ มีโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบเปิดหลักสูตรภาษาจีนกลางอีกจำนวนมาก ปัจจุบันโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนกลางนอกระบบมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นจึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้อาเซียนบวกสามของนักเรียนทั้งในวัยเรียนและวัยทำงานเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอันนำไปสู่การใช้ภาษาจีนกลางเพื่อศึกษาต่อใน

ระดับที่สูงขึ้นหรือเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพมีเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เป็นเหตุให้จำนวนโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนกลางนอกระบบมีอัตราการขยายตัวที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะนี้นั้น ถือเป็นการขยายโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนในระบบโรงเรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้อีกด้วย โดยเป็นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่มีการยืดหยุ่นมากกว่าการเรียนจากโรงเรียนในระบบ ทั้งด้านอายุผู้เรียน ระยะเวลาในการเรียน สถานที่เรียน เป็นต้น เนื่องจากการเรียนในลักษณะนี้เน้นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก กฎเกณฑ์ต่างๆ จึงมีความยืดหยุ่นมากกว่าของโรงเรียนในระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตรที่นอกจากมีหลักสูตรภาษาจีนทั่วไปในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงแล้ว ยังมีหลักสูตรเฉพาะทางที่เน้นตามความสนใจของผู้เรียนด้วย เช่น หลักสูตรภาษาจีนสำหรับธุรกิจ หลักสูตรเตรียมสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) เป็นต้น อีกทั้งในด้านสื่อการสอน ผู้สอนมีอิสระในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับหลักสูตรที่โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาเปิดสอน ส่วนด้านผู้สอนมีทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษที่เป็นชาวไทยและชาวจีน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนผู้สอนได้ หากจำนวนผู้เรียนลดลงหรือผู้สอนไม่ได้รับการตอบรับจากผู้เรียนเป็นที่น่าพึงพอใจของโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาในด้านของกลุ่มผู้เรียนนั้นมีทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน เน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนผู้เรียนต่อห้องน้อยเพื่อให้ผู้สอนสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกคน นอกจากนี้ ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นยังสามารถดำเนินได้อย่างเสรี ทั้งการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางในประเทศไทย โดยเฉพาะภาคเอกชน เช่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและภูมิภาคยังประสบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนหลายประการด้วยกัน อาทิ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการสอนด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน รวมถึงด้านความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยโดยการสำรวจโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดตัวแทนแต่ละภูมิภาค และสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย โดยมีขอบเขตในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดตัวแทนในแต่ละภูมิภาคที่มีโรงเรียนหรือสถาบันสอน

ภาษาจีน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบในกรุงเทพมหานครและจังหวัดตัวแทนในแต่ละภูมิภาคที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จนถึงเดือนมีนาคมพ.ศ. 2558 จำนวน 152 แห่ง

3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในช่วงเดือนสิงหาคม -กันยายน พ.ศ. 2558 และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

4. ตัวแปรสำหรับการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 152 แห่ง

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ

4.2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

ปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาหนึ่งที่คนไทยให้ความสำคัญและต้องการเรียนรู้มากภาษาหนึ่งรองลงมาจากภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาจีนเพื่อการติดต่อสื่อสารในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุน รวมถึงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีน เป็นต้น จึงทำให้การจัดการศึกษาทางด้านภาษาจีนในประเทศไทยนั้น มีทั้งการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งจากอัตราการขยายตัวของจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนนอกระบบที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น (สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2553-2557) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนนอกระบบ ได้รับความสนใจจากผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภทมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย : การศึกษานอกระบบครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยต่อไป โดยมีหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ และความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย ดังนี้

2.1 หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ

2.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนา “แบบสอบถามโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย : การศึกษานอกระบบ” ขึ้นเอง โดยมีการพิจารณาโครงสร้างและข้อคำถามร่วมกันกับคณะผู้วิจัยการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยกำหนดแบบสอบถามไว้ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

โดยข้อมูลในตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการสอน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

เมื่อพัฒนาแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ที่มีรายชื่อขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 152 แห่งพบว่า

3.1.1 โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยให้ข้อมูลผ่านทางแบบสอบถามมีจำนวน 31 แห่ง

3.1.2 โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบที่ไม่ได้รับการตอบรับกลับจำนวน 121 แห่ง เนื่องจากย้ายที่อยู่ใหม่ ไม่มีผู้รับตามจำหน้า แบบสอบถามที่ส่งไปถูกตีกลับ ผู้รับไม่มารับภายในเวลากำหนด เลิกกิจการ เป็นต้น

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบด้วยตนเอง มีโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มีจำนวน 3 แห่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยวิธีทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์แบบตีความและสรุปข้อมูลสำคัญจากบทสนทนา โดยสรุปข้อมูลและให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขจนข้อมูลอิ่มตัว

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบด้านหลักสูตรเน้นการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาจีนทั่วไป ระดับต้น ด้านสื่อการสอนใช้ตำราเรียนที่จัดทำโดยคนจีนเป็นหลัก ด้านผู้สอนเป็นผู้สอนสัญชาติไทยและสัญชาติจีนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านภาษาจีน หากเป็นผู้สอนสัญชาติอื่น อาทิ ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย มีเพียงประกาศนียบัตรทางด้านภาษาจีน ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษาจีน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนมากยังไม่มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

2. ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนนอกระบบ ด้านหลักสูตรยังขาดความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านสื่อการสอนขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัย ด้านผู้สอนเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ด้านผู้เรียนมีปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

3. จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เห็นควรเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาได้ ดังนี้ ด้านหลักสูตรควรพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและมีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ รวมถึงควรกำหนดมาตรฐานด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ ด้านสื่อการสอนควรผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน และสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ในการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอนควรพัฒนาบุคลากรของไทยให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน มีเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ และส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน ด้านผู้เรียนควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาจีน และควรมีการติดตามผลในการนำภาษาจีนไปใช้ในการประกอบอาชีพของผู้เรียน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นควรทำการสำรวจความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบมีกระจายอยู่ตามทุกภูมิภาคของประเทศไทยการจัดตั้งโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนบางแห่งจัดตั้งมานานกว่า 20 ปี บางแห่งเพิ่งเริ่มจัดตั้งได้เพียงปีเดียว โดยสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับด้านหลักสูตรที่พบมากที่สุด พบว่าวันและเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบจะเป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ เวลากลางวัน จำนวนชั่วโมงที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ประมาณ 1-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรมากกว่า 30 ชั่วโมง หลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอนเป็น

หลักสูตรภาษาจีนทั่วไป ระดับต้น โดยหลักสูตรที่เปิดสอนเน้นการพัฒนาทักษะรวม คือ เน้นทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2. ด้านสื่อการสอน

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับด้านสื่อการสอนที่พบมากที่สุด พบว่า สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเน้นการใช้ตำราเรียน (Textbook) โดยผู้จัดทำตำราเรียนจัดทำโดยคนจีนประเภทของตัวอักษรจีนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนเป็นอักษรจีนตัวย่อ การถอดเสียงภาษาจีนใช้ระบบพินอิน และโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนใหญ่ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

2. ด้านผู้สอน

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับด้านผู้สอนที่พบมากที่สุด พบว่า ผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบเป็นผู้สอนสัญชาติไทยและผู้สอนสัญชาติจีนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านภาษาจีน แต่ถ้าเป็นผู้สอนสัญชาติอื่น เช่น ไต้หวัน สิงคโปร์มาเลเซีย เป็นต้น มีเพียงประกาศนียบัตรทางด้านภาษาจีน การใช้ภาษาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้สอนสัญชาติไทย และผู้สอนสัญชาติจีน ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนในการสอน ส่วนผู้สอนสัญชาติอื่น มีทั้งที่ใช้ภาษาจีนอย่างเดียว และใช้ทั้งภาษาไทยกับภาษาจีน หรือภาษาจีนกับภาษาอังกฤษ จำนวนผู้สอนภาษาจีนของทั้งผู้สอนประจำและผู้สอนพิเศษ มีประมาณ 2 คน และสอนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อายุโดยเฉลี่ยของผู้สอนสัญชาติไทย ผู้สอนสัญชาติจีน หรือสัญชาติอื่น ประมาณ 30-35 ปี และความก้าวหน้าทางวิชาชีพของผู้สอนในโรงเรียนหรือสถาบันสอน ภาษาจีนนอกระบบคือ การให้ผู้สอนภาษาจีนเข้าอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านการสอนภาษาจีน

4. ด้านผู้เรียน

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับด้านผู้เรียนที่พบมากที่สุด พบว่า ผู้เรียนภาษาจีนเป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจ จำนวนผู้เรียนย้อนหลัง 3 ปีที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผู้เรียนในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมต้น -ปลาย ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาจีนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษา โดยเป็นความสนใจส่วนตัว จำนวนผู้เรียนต่อห้องน้อยกว่า 10 คน ก่อนมาเรียนภาษาจีน ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีน กรณีผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนมาก่อน แต่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนไม่เท่ากัน โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนจะจัดห้องเรียนโดยแบ่งกลุ่มตามระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน และเกณฑ์หรือดัชนีบ่งชี้ระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียนวัดโดยการสอบวัดระดับความรู้ทางภาษาจีนของโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษา

5. ด้านความร่วมมือกับหน่วยงาน

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่พบมากที่สุด พบว่า โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาส่วนใหญ่ยังไม่มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น กรณีที่มีความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น หน่วยงานที่ร่วมมือเป็นทั้งหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ หน่วยงานในประเทศที่มีความร่วมมือเป็นโรงเรียนหรือสถาบันระดับเดียวกัน ส่วนหน่วยงานภายนอกประเทศที่มีความร่วมมือเป็นมหาวิทยาลัยส่วนการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีความร่วมมือ หน่วยงานทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศให้การสนับสนุนด้านสื่อการสอนมากที่สุด โดยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษา

ปัญหาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

ปัญหาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในแต่ละด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

ปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ด้านหลักสูตร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักสูตรขาดความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ด้านสื่อการสอน

ปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ด้านสื่อการสอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัย

3. ด้านผู้สอน

ปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ด้านผู้สอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สอนเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ

4. ด้านผู้เรียน

ปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ด้านผู้เรียน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง

5. ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ปัญหาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยที่ได้สรุปข้างต้น สามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบ ควรพัฒนาให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเนื้อหาของหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

2. ด้านสื่อการสอน

สื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบเน้นการใช้ตำราเรียน (Textbook) เป็นหลัก ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้นั้นขาดความทันสมัย จึงควรมีการผลิตหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัยและตอบสนองการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน

3. ด้านผู้สอน

โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนมากสนับสนุนให้ผู้สอนภาษาจีนเข้าอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านการสอนภาษาจีน ซึ่งทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการในการสอนภาษาจีนได้อย่างต่อเนื่อง แต่จากผลการศึกษายังพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่เน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ จึงควรจัดอบรมการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้แก่ผู้สอนภาษาจีน เพื่อให้ผู้สอนสามารถสอนให้ผู้เรียนนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้จริง

4. ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนที่มาเรียนในโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบโดยมากเป็นผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาจีน และจากผลการศึกษายังพบว่า ปัญหาของผู้เรียนที่มาเรียนที่โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบนั้น คือ ผู้เรียนมีปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง อาจเนื่องมาจากผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาจีนหรือเริ่มเรียนแล้วยังมีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนน้อย ทำให้ไม่สามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาภาษาจีนที่เรียนด้วยตนเองได้ จึงควรมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลจากการเรียนได้ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาจีน เพิ่มพูนทักษะด้านต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

5. ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนมีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นบางส่วน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นกรณีที่มีความร่วมมือนั้น การได้รับการสนับสนุนส่วนมากเป็นด้านสื่อการสอน แต่จากผลการศึกษายังพบว่า ถึงแม้การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นบางส่วนจะสอดคล้องกับความต้องการ แต่การให้การสนับสนุนบางส่วน อาทิเช่น การสอบ HSK หรือการให้การอบรมครูนั้น อาจมีบางส่วนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนตามที่ต้องการ จึงควรมีการสำรวจความต้องการรับการสนับสนุนของโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบว่ามีด้านใดบ้าง และสำรวจว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่สามารถให้การสนับสนุนได้ เพื่อให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

ด้านหลักสูตรและสื่อการสอน

ด้านหลักสูตรควรมีการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เนื่องจากปัจจุบันหลักสูตรที่ใช้มีความหลากหลาย ขาดความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ รวมถึงหากมีการเปลี่ยนสถานที่เรียน อาจทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนขาดความต่อเนื่องได้ และด้านสื่อการสอนนั้น พบว่า สื่อการสอนที่เป็นตำราเรียน มีความหลากหลายมาก ทั้งตำราเรียนที่จัดทำในประเทศจีน และตำราเรียนที่จัดทำในประเทศไทย แต่ละโรงเรียนหรือสถาบันเลือกใช้ตำราเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบัน ซึ่งนอกจากตำราเรียนแล้ว สื่อการสอนประเภทอื่น ยังขาดความทันสมัยและไม่แพร่หลายด้วย จึงควรมีการกำหนดมาตรฐานของสื่อการสอนภาษาจีนที่เหมาะสม

ด้านผู้สอนและผู้เรียน

ด้านผู้สอนควรมีการพัฒนาบุคลากรของประเทศไทยให้มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีน รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรของไทยไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน เพื่อที่จะได้กลับมาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ดีกว่าการต้องพึ่งพาผู้สอนที่เป็นคนจีนจากประเทศจีน ซึ่งผู้สอนคนจีนส่วนใหญ่สอนภาษาจีนที่ประเทศไทยได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของผู้สอนบ่งชี้ว่าอาจส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพของประเทศไทยในระยะยาวได้ และด้านผู้เรียนนั้น

ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาจีน เพื่อลดปัญหาการเลิกเรียนกลางคัน ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและด้านสื่อการสอนมีความหลากหลายมาก หากมีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนจะช่วยให้โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน และมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ ในส่วนด้านผู้สอนและด้านผู้เรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรของไทยให้มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง และในส่วนของความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นนั้น ควรมีหน่วยงานในการส่งเสริมการทำความร่วมมืออย่างทั่วถึงและครอบคลุม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด